



Tragedy in Meron

Show# 322 | May 15th 2021

Riddles of the week

#1

שולחן ערוך חושן משפט הלכות הלואה סימן ס סעיף ב

המחייב עצמו בדבר שאינו קצוב, כגון שנתחייב לזון את חברו או לכסותו חמש שנים, אף על פי שקנו מידו לא נשתעבד להרמב"ם.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות מקח וממכר סימן רז סעיף כא

חייב עצמו בדבר שאינו קצוב, כגון שאמר: הריני חייב לזון אותך או לכסותך חמש שנים להרמב"ם לא נשתעבד.

#2

מגן אברהם סימן תצד הקדמה

בליל שבועות אין מקדשין על הכוס עד צ"ה דכתיב תמימות תהיינה:

ט"ז אורח חיים סימן תצד הקדמה

מאחרין להתחיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות:

#3

ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פסקא שמג

דבר אחר ויאמר ה' מסיני בא, כשנגלה הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל לא על ישראל בלבד הוא נגלה אלא על כל האומות, תחילה הלך אצל בני עשו אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם לא תרצח אמרו כל עצמם של אותם האנשים ואביהם רוצח הוא שנאמר והידים ידי עשו ועל חרבך תחיה

הלך אצל בני עמון ומואב אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם לא תנאף אמרו לו כל עצמה של ערוה להם היא שנאמר ותהרין שתי בנות לוט מאביהן הלך אצל בני ישמעאל אמר להם מקבלים אתם את התורה אמרו לו מה כתוב בה אמר להם לא תגנוב אמרו לו כל עצמם אביהם ליסטים היה שנאמר והוא יהיה פרא אדם וכן לכל אומה ואומה שאל להם אם מקבלים את התורה שנאמר יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך יכול שמעו וקבלו תלמוד לומר ועשיתי באף ובחימה נקם את הגוים אשר לא שמעו לא דיים שלא שמעו אלא אפילו שבע מצות שקבלו עליהם בני נח לא יכלו לעמוד בהם עד שפרקום כיון שראה הקדוש ברוך הוא כך נתנם לישראל, משל לאחד ששילח את חמורו וכלבו לגרן והטעינו לחמור לתך ולכלב שלש סאים היה החמור מהלך והכלב מלחית פרק ממנו סאה ונתנו על החמור וכן שיני וכן שלישי כך ישראל קבלו את התורה בפירושה ובדקדוקיה אף אותם שבע מצות שלא יכלו בני נח לעמוד בהם ופרקום באו ישראל וקבלום לכך נאמר ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו.



תלמוד בבלי מסכת עירובין דף ק עמוד ב

אמר רבי יוחנן: אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה. דרך ארץ מתרנגול - שמפייס ואחר כך בועל.

ילקוט שמעוני ירמיהו רמז שטו

אמר ר' סימון בשם ר' שמעון חסידא בעולם הזה אדם לוקט תאנים בשבת אין התאנה אומרת לו כלום, אבל לעתיד לבא היא צווחת ואומרת שבת הוא, בעולם הזה אדם הולך ומשמש עם אשתו נדה אין מי שיעכבנו אבל לעתיד לבא האבן זועקת ואומרת לו נדה היא

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לט

ושתוסיף הארץ תבואתה ותתחזק בעמדה שמוטה

משנה מסכת אבות פרק ג משנה ז

רבי שמעון אומר המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה ומה נאה ניר זה מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו:

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the question 5 *click here*

Show Suggestion

Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

Hi,

A few answers to this week's riddles:

1) The Beis Halevi asks this question, and answers that there is a difference between promising an indefinite matter, which doesn't work, and selling one's bodily service, which does. In the case of na'ase v'nishma Bnei Yisrael accepted Hashem as their master, so it's akin to the latter.

החיוב. והתירוץ לזה כבר בארנו בספר בית הלוי דאע"ג דהמקבל עליו לעשות כל מה שיאמר פלוני לא חל החיוב מ"מ הרי יכול כל אחד למכור את עצמו לעבד לחבירו או לפועל והרי הוא מחייב עצמו לעשות כל מה שיאמר לו אדונו, רק החילוק בזה הוא פשוט דהמחייב עצמו הרי עיקר הקבלה הוא החיוב אבל עצם גופו לא הקנה לחבירו והחיוב הרי הוא אינו ידוע לו ואינו קצוב. אבל המוכר עצמו לעבד אינו מקבל עליו שום חיוב רק מקנה גופו לרבו ובוה שפיר חל הקנין, וכיון דהגוף נעשה של הרב הרי ממילא מחויב לעשות כל מה שיאמר הרב וזה פשוט, ומש"ה חל הקבלה על ישראל דהם לא קיבלו על עצמם התורה בגדר חיוב ושיעבוד רק הקנו גופם להתורה ולעבודתו יתברך, וזהו שאמר הכתוב ושמרתם את בריתי דזה קאי על שבע"פ והיא אין לה קצבה וע"כ אמר והייתם לי סגולה מכל העמים, שתהיו קנויים לי ועוסקים בתורה שיהיה לי בכם קנין הגוף לא חיוב גרידא. וזה הוא ההבדל שיש

2) Presumably the Magen Avraham holds, as the Maharsham brings down much later in Daas Torah (494:1), that being mosif mi'chol al hakodesh (potentially a d'oraysa) is

more important than making extra sure that there is "temimos" (which is a practice that first appears among the early acharonim).

ועיי' ע"ז ר"ש ה"ס"י [דמאחרין להחחיל ערצות צניסות
חג השבועות כדי שיכיו ימי הספירה תמימות],
ועיי' במש"ז [וז"ל: מאחרין וכו'. עט"ז בחשי משאח
צנימין צסיף הספר דין די צח"ת שממחינין- בקידוש
עד הלילה, ומ"מ יראה דגם בערצות ממחינין כמ"ש
הע"ז ז"ל דהא וכו', ועשו"ת מ"צ שם צ"ס מורו
מהר"ש השני זכ"י עכ"ד]. חז"ל בחשי' מ"צ שם כחצ
דדוקא בקידוש- ממחינין; משא"כ- בחפלה דהא לריך
להוסיף מחול על הקידוש- ועיי' צנחלת שצעה דיגי
- גיעין ס"י מ"ט שפסק כדעת מ"צ.

Another explanation brought by Rav Moshe Mordechai Karp (Hilchos Chag B'Chag, dinei u'minhagim chag hashavuos 17) is that "temimos" tells us that the 50th day must be mekadesh after all 49 days are fully complete (i.e., after nightfall). For accomplishing that, kiddush alone is sufficient and ma'ariv may be done earlier.

מ"ט יום תמימות, וא"כ לא יוכל לקדש יום החמישים. ונמצא דהמ"ט
תמימות שכ' הפו' הוא לצורך ספירת יום הנ'. ונראה דזהו מש"כ ב"א ר"ס
תצ"ד "דיום החמישים לספירת העומר הוא חג השבועות". ובזה א"ש היטב
מה שעיקר הקפידא שנקטו הפו' הויא לענין קידוש, דבזה שפיר מקדש ליום
בזמנו, ואיכא ספירת יום חמישים בזמנה. ואע"פ שמתפלל ערבית מבער"י
ואין שום סרך בתפילה זו מדין תוספת י"ט, מ"מ זהו לקיום מצות תפילה,
אבל ספירת יום נ' מתקיים בזה בברכת הקידוש דאמרה תורה מנה מ"ט
יום וקדש יום חמישים [רה"ש ב:]: והמ"ט יום הללו גלי קרא שיהיו תמימות.

3) Rav Asher Anshel Schwartz (Ma'adanei Asher p. 39) gives two answers. The first is that according to some, gentiles are not obligated to give their lives rather than murder or commit adultery. So that extra obligation was what they declined. The second answer is that each of those Torah commandments has many details and extensions that don't apply to the shiva mitzvos b'nei Noach. So, again, that's what they declined.

א. ע"פ מה דמובא בתוס' סנהדרין ע"ה ע"א ב' שיטות אם בן נח מצוה על קדוש השם, ולחד שיטה בן נח אינו מצווה על קדוש השם, לפי הנ"ל אתי שפיר דמדין בן נח אינו חייב למסור עצמו על דברים הנ"ל אבל מדין ישראל יש חיוב על עבירות האלו ליהרג, וזה הם לא רצו לקבל בשעת מתן תורה ואפשר דהספרי סבר כהני שיטות, מעדני אשר.

ב. אנחנו שקבלנו על עצמנו לא תגזול ולא תרצה זה עם כל הסעיפים סעיפים דהיינו גזל שינה וגניבת דעת שאצל הגוים זה מותר, וכן לא תרצה שאצלנו זה כולל גם הלבנת פנים, אבל הגוים לא רצו לקבל את הסעיפים של כל עבירה, מעדני אשר.

Have a good Yom Tov!

Best,

David Birnbaum

A gut voch,

Thank you for your riddles- it BH kept me busy over YT. I believe that I have answers for each of them:

1) The Beis Halevi (Drasha 17) addresses this question as to how the proclamation of 'naaseh ve'nishma' is binding if it is a *davar she'eino katzuv*. he explains that Klall Yisroel were not being *mishabed* themselves to individual mitzvos, rather they were being *makneh* themselves over as *avadim* to *hakadosh baruch hu*. the institution of *avdus* is indeed a *parsha* in the torah and comes with specific parameters and is therefore not a violation of being a *davar she'eino katzuv*. (If i can add my two cents- this *yesod* of the Bais Halevi resonates with truth when viewed in light of the statement made by the Tur. The tur writes the 3 *rigalim* correspond to the 3 *avos*. Shavuos is *kineged Yitzchak*. this is surprising since Yaakov is the Av who represents Torah. According to the Beis Halevi- the Tur makes perfect sense. Shavuos celebrates our

commitment to Hakadosh Baruch Hu- our dedication as avdei hashem. Yitzchak is the av who personified this midda; as he is the av who who was a karban lashem; (an expression of pure commitment) . That is why Shavuos is kineged Yitzchak. This also explains why Dovid Hamelec plays such a prominent role in the yom tov of shavuos. Dovid is the paradigm of avdus (which is indicated by the fact that he is always referred to as an eved- 'Es tzemach dovid avdecha, uveshiray dovid avdecha nihallelcha etc...)

2) Rav Schwab (Parshas Vezos Habracha) asks the question of why Hashem would give the goyim examples of chiyuvim that goyim are already commanded in when explaining what is written in the Torah. he explains that what was being offered at Har Sinai was not individual chiyuvei mitzvos. Rather what was being offered was an internal yachas to Hashem where the individual is 'programmed' with a deep desire to follow the Torah. this unique 'yachas' was being offered even to the goyim. it would have transformed the entire nature of their sheva mitzvos from a list of 7 rules and requirements to a relationship where they would be 'nimshach achar ratzon hashem'. they declined to take advantage of this opportunity

3) There are various opinions regarding the way in which one can be mikabel tosefes shabbos ve'yom tov. The Shita Mekuvetzes (Brachos 27a) writes that it can not be done through an informal dibbur but rather needs 'Tefillah' to effectuate it. The Rambam (Tefillah 3:7) seems to take the position that an early Tefillas Maariv would not effectuate tosefes shabbos ve'yom tov since Maariv is a reshus and therefore comes along with certain leniencies- such as being able to be done prior to the actual zman of layla. This can be the reason why the Magen Avraham is not concerned about an early Maariv tampering with the requirement of Temimos. The ability to daven early doesnt effectuate the new day as it is only a function of the leniencies afforded to Tefillas Arvis. (The Taz would seem to hold like the Shita Mikuvetzes). The Emek Bracha (P. 264) specifically addresses this issue and paskened that one may daven early on leil shavuos although he may not make kiddish early).

Thanks again,

Dovie Friedman

Hi thank you so much for the riddles they kept me busy over Yom Tov, I would like to suggest answers. Riddle 1: the Shelah writes "you should make kiddish late because of temimos and don't ask me about mariv since you can Daven shabbos afternoon for motzi shabbos". Some explain that there's no problem in making Y"T early there's actually a chiyuv tosfos just the mitzvah of sefirah is 50 days which includes shavuos but we count with kiddush by saying chag shavuos, Mariv is just chovas tefila the ta"z goes one step further since we mention shavuos.

Riddle 2: the Rambam in next halacha writes that by nesuen it does work since hen niknin b'amira, matan Torah is Yom chasinosoi with klal yisroel you can make Shibud.

Riddle 3: gemara a"z 2b has a different version that the nations will ask why didn't you force us like the yiden har k'gigis Hashem will answer you didn't keep the 7 mitzvahs it wouldn't help forcing for more. I think with this we understand the medrash well that Hashem specifically tested them with the 7 mitzvahs to see if they're ready for more and with that they failed.

I would also like to thank you for sending headlines 3 it's an incredible book and we really enjoy it!

M. Krasz

In regard to the question of aren't the nations already obligated in the mitzvos presented to them before Matan Torah under the 7 mitzvos,

My father pointed out the gemara in beginning of Avodah Zara 2b which says that after the nations did not keep the 7 mitzvos, Hashem 'released' them from the obligation in the form of them not being 'metzueh v'oseh'.

One can also say that Hashem deliberately chose to offer them the mitzvos that they were already commanded but weren't keeping, so how could they accept the remaining 606 mitzvos!

Zev Landerer

Hello,

I would like to propose the following suggestions for the Shavuot riddles:

1) Regarding the question of how Klal Yisrael was able to accept the Shibud that was as yet undefined - the Bais Halevi discusses this question and answers that they were not accepting the Shibud of the individual Mitzvos - they were accepting upon themselves the Shibud of Avdus - and as Avadim they would automatically receive the Shibud of any Mitzvos that came with it.

2) Regarding the Magen Avraham and davening Maariv early - perhaps the Magen Avraham is not concerned about Maariv because Maariv does not define the end of the day - the proof being that we say d'avid k'mar avid regarding the Shitah of R' Yehuda who allows Maariv to be davened from Plag - it would seem that R' Yehuda does not hold that at Plag it becomes the next day but yet it is fine to daven Maariv at that time, because davening Maariv does not mean that it is now a new day.

3) Regarding the nations who refused to accept the Torah even though they were told of Mitzvos that were already part of the 7 mitzvos b'nai Noach - the Meshech Chochmah in V'zos Habracha discusses something along the same lines and says that when the nations asked what was in the Torah, they were hoping that when the Torah was given, the 7 mitzvos would no longer be obligatory for them and would instead become obligatory only for k'lal yisrael (based on a Gemara in Sanhedrin that says that mitzvos that were said to the Umos but not repeated at Sinai became chiyuvim only for k'lal yisrael once the Torah was given.) The Sefer Pri Hasadeh (R' Prag, formerly of Yeshivas Mercaz Hatorah) connects this with the Gemara that says once Hashem saw that the nations didn't keep the 7 mitzvos, He was matir them, meaning that He made it so they only received s'char like an eino m'tzuva v'oseh. Pri Hasadeh explains that the nations had revealed that their true desire to remove the obligation of the 7 mitzvos. Although the Meshech Chochmah explains that since Retzicha, Arayos etc. were in fact repeated at Sinai, they did still apply to the nations, it could be that the nations still sensed the possibility that they could in theory escape the obligation of the 7 mitzvos,

and indeed in some sense they did lose an aspect of the chiyuv, albeit in the sense that they no longer received s'char as a metzuva v'oseh.

Best wishes,

Mordechai Shtern

Comments on the Show

In Short, I'm looking forward to a second part, where more "Common Sense" guests share their opinion. Would love to hear other perspectives on "chesvon hanefesh", "Hishtadlut", "Emuna".

Also, about the premise that "It's a Mitzvah to go to Meron", and light bonfires, which you took for granted.

Yair Salem.

Thank you so much for your podcast!

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ח עמוד א

והא אמר רבי אלעזר: שלוחי מצוה אינן ניזוקין.

דקרא

חיי שרה

טעמא

כח

כ"ו כמש"כ רש"י ס"פ נח, מ"מ הואיל ואח"כ נשרף ע"ז שאמר משל אברהם אני לוי בזה זכות, ולכן זכה ששתי בנותיו יעמידו י"ב שבטים. כא. את ערן בכורו ואת בן אחיו. מש"כ בכח אחיו י"ל משום שערן מת בלא בנים ובח אחיו ייבם אשתו וקם ע"ש אחיו כמ"ש האר"י ז"ל עיין בהגהות הרח"ו בזה"ק בא ל"ג א'. הפטרת וירא עיין במ"ב פ"ד.

חיי שרה

שהלך למצרים ושם נאמר ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע והיינו שהלך לשם להתפלל כמ"ש בב"ר פס"ח ס"ה ה'. ויבא אברהם לספור וגו'. פירש"י שע"י בשורת העקדה מתה שרה. ויל"ע הא קי"ל שלוחי מצות אין נוזקין ולמה סבבו מן השמים שתמות עי"ז, וכעין זה יש להקשות בריש מדרש אסתר גבי אנשי אלכסנדריא שאמרו נדליק או לא נדליק ואמרו נדליק וכל דבעי ימטי עלן ועי"ז נתגלגל שנהרגו כולן וקשה נהי שהיו חייבין עונש כדאמר בגמרא דעברו על לא תוסיפו לשוב וגו' אבל למה גלגלו שימותו דוקא ע"י מצוה שמסרו נפשם ע"ז, וכן קשה בשבת קי"ח יהי חלקי ממתי בדרך מצוה וקשה הא **שלוחי** מצוה אינן נוזקין. וקשה לומר דכל הני מקרי שכ"ח הזיקא. ונראה דהא דשלוחי מצוה אינן נוזקין היינו דהמצוה לא תגרום להם שום היזק אבל אם הגיע זמנו למות בלא"ה א"כ אדרבה זכות הוא לו שמסבבין מן השמים מיתתו ע"י מצוה דהוי כמוסר נפשו על ק"ה ולכן אנשי אלכסנדריא שהגיע זמנם ליענש ולפי שהיו צדיקים סבבו מן השמים שימותו ע"י **מצוה** דהוי כמוסר נפשם עבור המצוה דשכרו מרובה מאד וכן הענין בשרה וכן בהא דכל כתבי ובה יתיישב בכמה דוכתי. והא דפריך בקדושין ל"ט ב' והא **שלוחי** מצוה אין ניזוקין ולא משני כה"ג האמת משני דמקום דשכיח הזיקא אין סומכין ע"ז.

פכ"ג. ב. ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון. סדר מגורי אבותינו, כתיב בפ' לך ויאהל אברם ויבא וישב באלני ממרא אשר בחברון ושם הי' גם במלחמת המלכים כמ"ש והוא שוכן באלני ממרא וכן כבירת בין הבתרים ובמילתו נאמר וירא ה' אליו באלני ממרא וישב שם עד שנחרב סדום ומשום מעשה לוט יצא משם כדפירש"י וכתיב ויסע משם אברהם ויגר בגרר ושם נשבע לו אבימלך וקראו המקום באר שבע ושם נולד יצחק וכתיב וישב אברהם בארץ פלשתים ימים רבים ואחר העקדה כתיב וישב אברהם אל נעוריו וילכו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע ומש"כ כאן ששרה נפטרה בחברון כבר אחז"ל (בס' הישר) כששמעה מהעקדה הלכה לבקש את יצחק בחברון ומתה שם ואברהם חזר אחר קבורתה לבאר שבע ונפטר שם, ושם גר יצחק כמ"ש ויצחק בא מבוא באר לחי רואי והוא יושב בארץ הנגב והוא באר שבע כמ"ש בפ' וירא ויסע משם אברהם ארצה הנגב וישב בין קדש ובין שור ויגר בגרר ובאר לחי רואי הי' בין קדש ובין כרד כמ"ש בפ' לך וכתיב שם על העין בדרך שור א"כ הי' סמוך לבאר שבע וכתיב וישב יצחק עם באר לחי רואי ואח"כ יצחק הלך לאבימלך ויצא משם לבאר שבע כמ"ש בפ' תולדות ומשם יצא יעקב כמ"ש ויצא יעקב מבאר שבע וכנראה שאח"כ עבר יצחק לחברון כי כשחזר יעקב נאמר ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח עמוד ב

ואמר רבי יוסי: יהא חלקי ממתני בדרך מצוה.

אור החיים פרשת וישב פרק לז פסוק יד

לך נא ראה וגו'. עתה הוא מפרש שליחות המצוה שעושה, ואמר והשיבני דבר עשאו שליח להחזיר לו תשובה שבזה אפי' למאן דאמר (שם ח ב) שלוחי מצוה אינם ניזוקים דוקא בהליכתן אבל לא בחזרתן, במציאות זה עשאו שליח גם בחזרתו, ומעתה הרי הוא בטוח שישוב בשלום אצל אביו:

והגם שהיו אחיו שונאים אותו ושכיח היזיקא, סובר יעקב כדעת רבנן שחולקים עם פלימו בפסחים דף ח' וז"ל תניא חור שבין ישראל לארמאי בודק עד מקום שידו מגעת פלימו אומר כל עצמו אינו בודק מפני הסכנה ופריך והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינם ניזוקים ומשני היכי דשכיח היזיקא שאני וכו' ע"כ, וחכמים שחולקים עם פלימו סוברים שיש לחלק בין מציאות שלפנינו למציאות שמואל כי שם שכיח ודאי היזיקא כי ישמע שאול שמושח את דוד למלך במקומו ואין לך שכיח היזיקא כזו מה שאין כן חשש שמא הגוי יעליל עליו אינו קרוי שכיח היזיקא. וממנה נשמע למה שלפנינו שאחיו לא היו ודאי שכיח היזיקא כי לא יעלה על דעת יעקב שכל כך ישנאוהו בגדר שלא יציל מידם שליחות מצוה. וגם ההוא דסולם רעוע שאמרו בקידושין (לט א) שכיח היזיקא הוא יותר מבדיקת חור שבין יהודי לגוי וממציאות האחים שאינם חשודים כל כך להרע לאחיהם. ואולי גם לסברת פלימו יש לומר שאינו חשוב שכיח היזיקא במציאות זה של בני יעקב ושליחות מצוה מצלת מן הנזק:

ואם תאמר אם כן למה היה מה שהיה לעבד נמכר יוסף. י"ל שנזק שתכליתו הטבה ומעלה גדולה אינו חשוב

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד ב

אמר עולא: ייתי ולא איחמיניה. וכן אמר רבה ייתי ולא איחמיניה.

א

אדיר במרום

תניא

אמר ר' שמעון לחבריא עד אימת נתיב בקיימא דחד סמכא. מן התיקונים הגדולים שנתקנו בעולם היה ספר הזהר, כאשר נאמר שבחיו בכמה מקומות ממנו עצמו, כי הוא לגאולה הוכן, ולהצמיח קרן ישועה לבית ישראל. ויתבאר בו דבר זה בכמה מקומות ברע"מ ובתיקונים כמה וכמה פעמים. וגם פה בפרשת נשא (קכ"ד): ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן **גלותא** ברחמי. והענין הזה תלוי הוא בעיקרים גדולים מעיקרי החכמה, ומושרש בעומקי ההנהגה, אשר הכין ופעל האדון היחיד על עמו ועל נחלתו, לנחותם הדרך אשר יגיעו בו אל רב טוב המכוון בראשית המחשבה. וצריך שתדע כמה חסרו ישראל בגלותם, ומה תיקונים צריכים הם להם להחזירם לקדמותם. ובחשוב המשורר על הענין הזה והבין החסרונות הגדולים האלה, היה מתאונן ואומר: אותותינו לא ראינו אין עוד נביא וכו' (תהלים עד, ט). כי באמת חכמה רבה ויקירא אבדה מישראל, ורז"ל אמרו: מיום שחרב בית המקדש, שרו חכמיא למהוי כספריא כו' (סוטה מ"ט). והיה המשורר מתפלל על זאת ואומר: עד מתי אלהים יחרף צר כו' (שם עד, י). ובפסוקים אלה נכללים סודות גדולים מאד בענין הזה, שמע והבן.

ספר מסילת ישרים פרק ט

דע כי יש יראה ויש יראה: יש יראה ראויה ויש יראה שוטה, יש בטחון ויש הוללות. כי הנה האדון ברוך - הוא עשה את האדם בעל שכל נכון וסברא נכוחה לשינהג עצמו על דרך טוב וישמר מן הדברים המזיקים אשר נבראו לענוש את הרשעים, ומי שירצה שלא ינהג עצמו בדרך החכמה ויפקיר עצמו לסכנות, הנה אין זה בטחון, אלא הוללות. והנה הוא חוטא במה שהוא נגד רצון הבורא יתברך שמו, שרוצה שישמור האדם את עצמו. ונמצא שמלבד הסכנה המוטבעת בדבר אשר הוא עלול אליה מפני חסרון שמירתו, הנה עוד הוא מתחייב בנפשו בקום עשה בחטא אשר הוא חוטא, ונמצא החטא עצמו מביאו ליענש. ואולם השמירה הזאת, וזאת היראה המיוסדת על הנהגת החכמה והשכל, היא הראויה, שעליה נאמר (משלי כב): ערום ראה רעה ונסתר ופתיים עברו ונענשו. אך היראה השוטה היא, שיהיה האדם רוצה להוסיף שמירות על שמירות ויראה על יראה, ועושה משמרת למשמרתו באופן שיגיע מזה ביטול לתורה ולעבודה.

אור החיים פרשת וישב פרק לז פסוק כא

ויצילו מידם. פי' לפי שהאדם בעל בחירה ורצון ויכול להרוג מי שלא נתחייב מיתה משא"כ חיות רעות לא יפגעו באדם אם לא יתחייב מיתה לשמים.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכט עמוד ב

כיון דדשו ביה רבים - שומר פתאים ה'.

קובץ שעורים כתובות אות קלו

[דף לט ע"א] ומן השמים ירחמו, שנאמר שומר פתאים ה'. וצריך ביאור, מ"ש מכל ספק סכנה דדחי שבת ולא סמכין אהא דשומר פתאים ה', וכעין זה נמצא, ע"ז ל', אוכל תאנים וענבים בלילה ואינו חושש משום שומר פתאים ה' וכן, נדה ל"א, משמש ביום תשעים משום שומר וגו', וצ"ל דאין האדם חייב להמנע ממנהג דרך ארץ, וממילא הוי כאילו אין בידו לשמור את עצמו ואז נשמר מן השמים, אבל היכא שבידו להזהר אינו בכלל פתאים, ואם לא ישמור את עצמו הוא מתחייב בנפשו ולא יהא משומר מן השמים.

ב (ג) אין הולכים בפקוח נפש אחר הרוב אפילו היו מ' עובדי

שולחן שלמה

בבהילות של הצלת נפשות, לפיכך דיינינן ליה כך גם בשבת.^ב

חי נושא את עצמו ולא חשיב יג.

ולענ"ד הגדרה זו נכונה מאוד והיא כעין מה שאמרו בכמה מקומות בש"ס, והאידנא **שומר פתאים** ה' כלומר דכל דבר שהעולם נוהגים לעשות כן ולא לחוש **מותר לאדם לסמוך על** "שומר פתאים ד", כי מה שקצרה יד האדם לדעת ולהזהר ממנו הקב"ה שומר עליו, והיינו משום כיון דדשו בו רבים אין זה חשיב בגדר סכנה, ברם בדבר שהעולם חוששים לו משום סכנה הרי הוא בגדר סכנה ושפיר מותר בכגון דא לחלל עליו את השבת.

ז. מותר לכבות את האור כדי וכל החולה שיש בו סכנה ז אי אפשר לסלק את האור או יקל את החולה למקום אחר - תן להנמיך את האור ע"י סיבוב העמעם, עדיף מאשר לכבות, זימוש בעמעם נשאר חוט הלהט שהוא מלובן כל הזמן וכאשר ת הזרם מאיר יותר וכן להיפך, אין כאן איסור הבערה כלל אף ו"א.

רמב"ם הלכות תעניות פרק א הלכה א - ג

מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי.